

สิทธิเด็กในครอบครัวชนบท¹

Child Rights in Rural Families

นางสาวมยุรณี หล้ากวนวัน²

ผศ.ดร. ศุภวิทย์ อายุวัฒน์³

ดร. มณีมัย ทองอยู่⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการให้ความหมายเรื่องสิทธิเด็กของครอบครัวชนบท 2) ศึกษาการปฏิบัติต่อเด็กของครอบครัวชนบท และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติต่อเด็กของครอบครัวชนบท โดยใช้วิธีศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และตรวจสอบตัวชี้วัดสิทธิเด็กจากความเข้าใจของครอบครัวชนบท รวมถึงหาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติต่อเด็กของครอบครัว ผู้ให้ข้อมูล คือ พ่อแม่และผู้ปกครองของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างซึ่งแยกตามแต่ละประเภทครอบครัว พื้นที่ศึกษา คือ บ้านนาเดิม ตำบลนาสี อำเภอสวรรคต จันทบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การให้นิยามความหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กในครอบครัว ได้สะท้อนถึงวิถีชีวิตของครอบครัวชนบท และการได้รับอิทธิพลจากสื่อและกฎหมายที่บังคับใช้ มีประเด็นทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นทั้งหลายยังคงแสดงออกภายใต้ค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของครอบครัวชนบทได้อย่างชัดเจน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติต่อเด็กของครอบครัวชนบทให้มีความแตกต่างกัน มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกครอบครัว ปัจจัยภายในครอบครัว คือ บริบทของครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ รูปแบบของครอบครัวและการพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว เศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาและอาชีพของพ่อแม่ สถานภาพสมรสของพ่อแม่ จำนวนบุตรในครอบครัว และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด และอายุของเด็ก ส่วนปัจจัยภายนอกครอบครัว พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติต่อเด็ก ได้แก่ การถ่ายทอดวัฒนธรรมในการเลี้ยงดูเด็กของชุมชน นั่นคือ การช่วยกันเลี้ยงดูเด็กในหมู่เครือญาติ และค่านิยมในการคาดหวังของครอบครัวที่มีต่อเด็ก ทำให้การปฏิบัติต่อเด็กมีลักษณะแบบแผนเดียวกัน และกฎหมายกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อเด็ก ยังเป็น

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "สิทธิเด็กในบริบทของครอบครัวชนบท" ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³ ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

⁴ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

ตัวกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและควบคุมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว ซึ่งการ
ประชาสัมพันธุ์เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนในชุมชน จึงทำให้การปฏิบัติต่อ
เด็กมีลักษณะที่แตกต่างกันตามการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องสิทธิเด็กที่ถูกกำหนดโดยกฎหมาย

คำสำคัญ: สิทธิเด็ก; ครอบครัวชนบท